

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16CoE/138/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6215203005
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 07. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ivica Hanusková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2016:6215203005.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivicy Hanuskovej a členov senátu Mgr. Štefana Baláža a JUDr. Alexandra Mojša, v exekučnej veci oprávneného PRO CIVITAS s. r. o., so sídlom Bratislava, Vajnorská 100/A, IČO: 45 869 464, právne zastúpeného splnomocnenou advokátkou JUDr. Veronikou Kubrikovou, PhD., advokátska kancelária so sídlom Bratislava, Martinčekova 13, proti povinnému W. D., nar. X. X.. XXXX, bytom U. nad Z., K. XXX/XX, vedenej súdnym exekútorom JUDr. Ing. Jánom Gasperom, PhD., so sídlom Exekútorského úradu Rimavská Sobota, Kálmána Mikszatha 268, pod sp. zn. EX 2317/2015, o vymoženie 75,79 EUR s príslušenstvom, o odvolaní oprávneného proti uzneseniu Okresného súdu Veľký Krtíš, č. k. 2Er/294/2015-25 zo dňa 21. 5. 2015, takto

rozhodol:

Uznesenie okresného súdu p o t v r d z u j e .

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým uznesením exekučný súd zamietol žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Súd rozhodol podľa ustanovenia § 44 ods. 2 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok), v nadväznosti na ustanovenia § 53 ods. 1, 4 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej v texte aj ako „OZ“). Súd zmluvný vzťah medzi právnym predchodcom oprávneného a povinným zo zmluvy o zriadení a vedení osobného účtu so všadeplatíkartou (ďalej aj „Zmluva“) posúdil ako spotrebiteľský vzťah. Konštatoval, že rozhodcovská doložka obsiahnutá v Zmluve nebola dojednaná individuálne, čo zjavne vyplýva z jej zaradenia do všeobecných podmienok, ako súčasti adhéznej formulárovej zmluvy. Vychádzajúc z uvedeného je zrejmé, že veriteľ od počiatku takýmto koncipovaním rozhodcovskej doložky sledoval to, aby v prípade vzniku sporov zo Zmluvy, boli tieto vždy riešené na rozhodcovskom súde, ktorý sa nachádza v mieste jeho sídla, za účelom minimalizácie jeho nákladov a reálneho sťaženia uplatnenia práv spotrebiteľa, ktorý vzhľadom na svoje majetkové pomery nemá možnosť relevantne sa voči návrhu navrhovateľa brániť. K závažnému narušeniu rovnováhy pritom dochádza už len tým, že spotrebiteľovi zo zákona nie je daná možnosť v prípade podania žaloby voči nemu na rozhodcovskom súde, domáhať sa možnosti uskutočniť konanie na súde civilnom v mieste jeho bydliska, ako je to prirodzené v občianskom súdnom konaní. Spotrebiteľ sa tak podpisom Zmluvy, obsahom ktorej je takáto rozhodcovská doložka, reálne vopred vzdáva svojho práva na účinnú procesnú obranu (či už z nevedomosti alebo z nemožnosti vplývať na obsah zmluvy), čo je v podmienkach právneho štátu neprijateľným javom. Na základe uvedeného mal okresný súd za to, že rozhodcovská doložka v Zmluve už v čase jej uzavretia bola neprijateľná zmluvná podmienka a preto od počiatku neplatná v zmysle § 53 ods. 1, 4 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzavretia zmluvy. Vzhľadom na uvedené skutočnosti, nakoľko rozhodcovské konanie sa uskutočnilo bez riadneho zmocnenia zo strany zmluvných strán, exekučný súd považoval exekučný titul za materiálne nevykonateľný a absenciu tejto jeho vlastnosti za neodstrániteľnú prekážku brániacu vykonaniu exekúcie a tým aj vydaniu poverenia pre súdneho exekútora.

2. Proti uzneseniu exekučného súdu podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie oprávnený. V prvom rade spochybnil legitimitu exekučného súdu na skúmanie rozhodcovskej doložky pri rozhodovaní o

udelení poverenia na vykonanie exekúcie. Uviedol, právoplatný rozhodcovský rozsudok má rovnaké účinky ako právoplatný rozsudok všeobecného súdu, a teda rovnakým spôsobom je s ním potrebné aj nakladať. Konkrétne to znamená, že rozsudkom rozhodcovského súdu je exekučný súd viazaný rovnako, ako je viazaný rozsudkom všeobecného súdu, čo vyplýva z § 159 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku. V tomto prípade exekučný súd pristúpil k hmotnoprávnemu posúdeniu právneho titulu, na ktoré exekučný súd nemá oprávnenie, navyše exekučný súd takto v rozpore so zákonom nahradil aktivitu, ktorá mala vychádzať zo strany povinného. Povinný však nevyužil procesné práva, ktoré mu zákon v nachádzacom konaní priznával - nepodal žalobnú odpoveď a ani žalobu proti rozhodcovskému rozsudku. Všeobecný súd konajúci z pozície exekučného súdu je v oblasti prieskumu rozhodnutia rozhodcovského súdu limitovaný ustanovením § 40 v spojení s ustanovením § 43 Zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní (ďalej aj „ZRK“), a keďže mu neprináleží konať o zrušení rozhodcovského rozsudku, nemá zákonné oprávnenie umožňujúce zamedzenie účinkov rozhodcovského rozsudku. V štádiu posudzovania splnenia zákonných predpokladov pre poverenie súdneho exekútora vykonaním exekúcie sa exekučný súd okrem iného zaoberá tým, či je exekučný titul vykonateľný tak po stránke formálnej (z pohľadu právneho predpisu upravujúceho konanie, v ktorom bol exekučný titul vydaný), ako aj po stránke materiálnej (z aspektu obsahových náležitostí rozhodnutia). V rámci tohto skúmania exekučný súd nie je oprávnený posudzovať vecnú správnosť rozsudku všeobecného súdu a ani rozhodcovského súdu. Tvrdil, že bolo porušené jeho právo na súdnu ochranu, lebo exekučný súd založil a odôvodnil svoje rozhodnutie bez toho, aby mal možnosť reagovať na akékoľvek tvrdenia, argumenty a dôkazy, ktoré boli podkladom pre rozhodnutie exekučného súdu. Súdne konanie tak neprebiehalo v duchu práva na spravodlivý súdny proces s dodržaním zásady „rovnosti zbraní“. Exekučný súd navyše neumožnil účastníkovi konania viesť kontradiktórne konanie. Oprávnený nemohol vyjadriť svoje stanovisko k skutkovým a právnym otázkam, ktoré súd nastolil v súvislosti s neprijateľnosťou zmluvnej podmienky. Zdôraznil, že v období do 31. 12. 2007 sa vzťahovali ustanovenia § 52 až 54 Občianskeho zákonníka len na kúpnu zmluvu, zmluvu o dielo a na iné zmluvy upravené v ôsmej časti Občianskeho zákonníka, ako aj na zmluvu podľa § 55 OZ. Zmluva o úvere bola upravená len v Obchodnom zákonníku, a tak právne vzťahy zo zmluvy o úvere uzavretej pred 01. 01. 2008 sa v súlade s ustanovením § 261 ods. 1 písm. b/ Obchodného zákonníka spravujú len Obchodným zákonníkom bez ohľadu na povahu účastníkov. Vzhľadom k súdom vyslovenej neprijateľnosti rozhodcovskej doložky poukázal na to, že do § 53 Občianskeho zákonníka bolo ustanovenie o rozhodcovskej doložke doplnené pod písmenom r) s účinnosťou od 01.01.2008, zatiaľ čo zmluva o úvere bola uzavretá pred nadobudnutím účinnosti tohto ustanovenia. Preto pokiaľ okresný súd neprijateľnosť zmluvného dojednanía obsahujúceho rozhodcovskú doložku odvodzoval od znenia § 52 OZ nepostupoval správne a porušil zásadu zákazu retroaktivity právnych predpisov. Ďalej poukázal na skutočnosť, že v zmysle ustanovenia § 93b zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách bol veriteľ (právny predchodca oprávneného) dokonca povinný ponúknuť svojim klientom neodvolateľný návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy. V tejto súvislosti odvolateľ zároveň poukázal na viaceré výhody rozhodcovského konania ako aj na skutočnosť, že rozhodcovská doložka, ktorá zakladá riešenie sporov pred rozhodcovským súdom, zabezpečuje rovnakú úroveň ochrany práv sporových strán. V závere odvolania dal do pozornosti odvolaciemu súdu, že je vylúčené priamo vyvodzovať práva a povinnosti zo Smernice Rady č. 93/13/EHS, keď sa jedná o sekundárny zdroj práva a teda nie je na zvrchovanom území Slovenskej republiky voči jej občanom priamo záväzná. Na základe uvedeného odvolateľ navrhol napadnuté uznesenie okresného súdu zmeniť a poveriť súdneho exekútora vykonaním exekúcie alebo zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

3. Vyjadrenie k odvolaniu podané nebolo.

4. Exekučné konanie v prejednávanej veci začalo dňa 30. 3. 2015 (§ 36 ods. 2 Exekučného poriadku). Okresný súd napadnuté uznesenie vydal dňa 21. 5. 2015 s tým, že odvolaciemu súdu bola vec predložená dňa 6. 10. 2015. Dňom 1. 7. 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej v texte aj „CSP“), ktorý v zmysle § 470 ods. 1 stanovuje, že ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa prvej vety ods. 2 § 470 CSP však platí, že právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

5. V dôsledku odvolania krajský súd, ako súd odvolací, odvolanie prejednal a napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmal v medziach daných ust. § 379 a 380 CSP a bez nariadenia pojednávania v súlade s § 385 ods. 1 (á contrario) CSP uznesenie okresného súdu podľa ustanovenia § 387 ods. 1, 2 CSP ako vecne správne potvrdil.

6. Odvolací súd, vychádzajúc z rozsahu a dôvodov odvolania (§ 379 a 380 CSP), po preskúmaní uznesenia súdu prvej inštancie, aplikujúc ustanovenie § 387 ods. 2 CSP, sa v celom rozsahu stotožňuje

s odôvodnením napadnutého uznesenia a konštatuje správnosť dôvodov a právnych úvah, na podklade ktorých okresný súd rozhodol. Na zdôraznenie jeho správnosti navyše dodáva :

7. Z predloženého spisu mal odvolací súd preukázaný skutkový stav tak, ako ho uviedol súd prvého stupňa. Okresný súd vec správne právne posúdil, keď vychádzal pri rozhodovaní z relevantnej skutočnosti, že daný zmluvný vzťah medzi veriteľom a dlžníkom je nutné posudzovať ako spotrebiteľský vzťah a následne vychádzajú z príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka, Zákona o spotrebiteľských úveroch a v nadväznosti na články Smernice Rady č. 93/13/EHS svoje rozhodnutie náležite zdôvodnil. Odvolací súd poznamenáva, že vyslovené stanovisko je plne konformné a v súlade s početnou judikatúrou Súdneho dvora EÚ (napr. C-240/98 až C-244/98, C-473/00, C-168/05, C-243/08, C-40/08, C-227/08, C- 76/10) dotýkajúcou sa problematiky spotrebiteľského práva a ochrany práv spotrebiteľa.

8. Pokiaľ odvolateľ polemizuje o správnosti právneho posúdenia Zmluvy ako spotrebiteľskej zmluvy podľa ustanovení § 52 až 54 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31. 12. 2007, pričom uviedol, že v období do 31. 12. 2007 sa vzťahovali ustanovenia § 52 až 54 Občianskeho zákonníka len na kúpnu zmluvu, zmluvu o dielo a na iné zmluvy upravené v ôsmej časti Občianskeho zákonníka, ako aj na zmluvu podľa § 55 OZ, avšak nie na zmluvu o úvere upravenú v § 497 a nasl. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka, uvedenú argumentáciu považoval odvolací súd za zmätočnú. Z obsahu spisu totiž vyplýva, zmluvný vzťah medzi právnym predchodcom oprávneného a povinným bol založený Zmluvou zo dňa 2. 4. 2008 (a nie zo dňa 9. 12. 2007 ako to v rámci odvolania nesprávne uvádza oprávnený) a teda je naň plne aplikovateľné ust. § 52 ods. OZ v znení účinnom do 31. 10. 2008 (v znení: „Spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom“).

9. Súdna prax je jednotná v názore, že v štádiu posudzovania splnenia zákonných predpokladov pre poverenie súdneho exekútora na vykonanie exekúcie sa exekučný súd okrem iného zaoberá tým, či rozhodnutie, ktoré má predstavovať exekučný titul, uvedené v návrhu na vykonanie exekúcie, bolo vydané orgánom s právomocou na jeho vydanie a či z hľadísk zakotvených v príslušných právnych predpisoch ide o rozhodnutie vykonateľné tak po stránke formálnej ako aj materiálnej (vyslovené stanovisko je plne v súlade s názorom vysloveným v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, konkrétne uznesenie sp. zn. 3 Cdo 146/2011 zo dňa 13. októbra 2011, sp. zn. 3 Cdo 122/2011 zo dňa 9. februára 2012). Či sa jedná o rozhodnutie formálne vykonateľné sa posudzuje z pohľadu právneho predpisu upravujúceho konanie, v ktorom bolo vydané. Z aspektu obsahových náležitostí rozhodnutia, t.j. určitosť, zrozumiteľnosť a presnosť označenia subjektov práv a povinností, vyjadrenia uloženej povinnosti, ktorá sa má nútene vykonať sa skúma materiálna vykonateľnosť rozhodnutia. Súd môže zároveň v tomto rozsahu skúmať exekučný titul počas celého exekučného konania, t. j. v každom štádiu konania na návrh účastníka konania alebo aj bez návrhu, a v prípade zistenia, že nie sú splnené podmienky materiálnej alebo formálnej vykonateľnosti exekučného titulu, môže exekúciu aj bez návrhu zastaviť. Záver o oprávnení okresného súdu preskúmavať súlad exekučného titulu so zákonom v ktoromkoľvek štádiu exekučného konania a nielen pred vydaním poverenia plne korešponduje so zámerom zákonodarcu vyjadreným aj v iných ustanoveniach Exekučného poriadku a nielen v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku. Vyslovený právny názor navyše zodpovedá záverom obsiahnutým v judikáte Súdneho dvora (ES) vo veci Pohotovosť C-76/10 zo dňa 16.11.2010, kde Súdny dvor (ES) v súvislosti so skúmaním nekalých podmienok v spotrebiteľských zmluvách rozhodol, že vnútroštátny súd má aj vo fáze výkonu rozhodnutia povinnosť (aj bez návrhu) posúdiť nekalú povahu podmienky obsiahnutej v zmluve o úvere uzavretej poskytovateľom úveru so spotrebiteľom. Je úlohou dotknutého vnútroštátneho súdu určiť, či sa má podmienka zmluvy o úvere považovať za nekalú v zmysle článkov 3 a 4 Smernice 93/13/EHS a v prípade kladnej odpovede je úlohou uvedeného súdu vyvodiť všetky dôsledky, ktoré z toho vyplývajú podľa vnútroštátneho práva, s cieľom zabezpečiť sa, že tento spotrebiteľ nie je viazaný touto podmienkou.

10. Oprávneniu súdov v exekučnom konaní skúmať právomoc rozhodcovského súdu v súvislosti s existenciou rozhodcovskej zmluvy, resp. s jej neplatnosťou, nebránia ustanovenia Zákona o rozhodcovskom konaní, napr. § 21 ods. 2 alebo § 40 ods. 1 písm. c/ tohto predpisu tak, ako to uvádzal oprávnený. Tieto ustanovenia sa týkajú všeobecne účastníkov rozhodcovského konania, ktorými môžu byť aj iné subjekty než spotrebiteľ, pričom sa v nich premieta klasická rímska právna zásada (princíp) „vigilantibus iura scripta sunt“ („práva patria bdelym“ alebo „nech si každý stráži svoje práva“ alebo „zákony sú písané pre bdelych“). Kým nevyužitie postupu podľa týchto ustanovení v prípade iných účastníkov rozhodcovského konania znamená stratu možnosti skúmať a spochybňovať rozhodcovskú zmluvu a tým aj právomoc rozhodcovského súdu v konkrétnej veci (pretože inak by tieto ustanovenia strácali svoj zmysel - boli by nadbytočné), v spotrebiteľských veciach tomu tak nie je. Princíp „vigilantibus

iura scripta sunt" v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa. To znamená, že aj keď účastník rozhodcovského konania, ktorým je spotrebiteľ, nevyužije možnosť spochybniť existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy podľa ustanovení Zákona o rozhodcovskom konaní, je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný skúmať existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy a v prípade zisteného nedostatku v tomto smere konštatovať rozpor rozhodcovského rozsudku so zákonom znamenajúci materiálnu nevykonateľnosť tohto exekučného titulu. Takýmto postupom exekučný súd naplňuje príkaz vyplývajúci z princípu ochrany práv spotrebiteľa. Tomuto záveru napokon svedčí i doslovné znenie ustanovenia § 35 Zákona o rozhodcovskom konaní, ktoré účinky rozhodcovského rozsudku obmedzuje len na účastníkov. Už z tejto formulácie je zrejmé, že nebolo zámerom zákonodarcu bezvýhradne viazať všetky štátne orgány účinkami rozhodcovského rozsudku. Rozhodcovský súd je - napriek výsledku svojej činnosti v podobe rozhodcovského rozsudku - súkromnoprávny orgán a rozhodcovské konanie je súkromnoprávnym konaním.

11. Osobitosť postavenia rozhodcovského súdu spočíva medzi iným v tom, že jeho právomoc vec prejednať a rozhodnúť sa odvodzuje od rozhodcovskej zmluvy. Predpokladom právomoci rozhodcovského súdu je teda platné uzavretie rozhodcovskej zmluvy medzi zmluvnými stranami, a to či už vo forme osobitnej zmluvy alebo rozhodcovskej doložky. Ak teda právomoc rozhodcovského súdu je závislá od existencie platnej rozhodcovskej zmluvy a exekučný súd má povinnosť v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku skúmať či exekučný titul je v súlade so zákonom, je logické, že exekučný súd musí pri tomto skúmaní posúdiť nielen to, či rozhodcovská zmluva bola medzi zmluvnými stranami vôbec uzavretá, ale aj to, či bola uzavretá platne. Iba platná rozhodcovská zmluva môže totiž založiť právomoc rozhodcovského súdu na jej základe určitú vec prejednať a rozhodnúť; absolútna neplatnosť právneho úkonu má za následok, akoby právny úkon nebol nikdy uzavretý.

12. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že oprávnený správne dôvodí, že exekučný súd nedisponuje právomocou rušiť či meniť rozhodnutie, ktoré je exekučným titulom; nemôže naprávať chyby a nedostatky exekučného titulu (porovnaj tiež R 47/2012). Na druhej strane ale nemožno prehliadnuť, že ak oprávnený v návrhu na vykonanie exekúcie označí za exekučný titul rozsudok, je exekučný súd - tak v prípade rozsudku všeobecného súdu, ako aj v prípade rozsudku rozhodcovského súdu - povinný skúmať, či ide o rozsudok vykonateľný (§ 39 ods. 2 a § 41 Exekučného poriadku); v rámci toho exekučný súd skúma, či rozsudok vydal orgán s právomocou vydať takýto rozsudok. Pri skúmaní, či rozhodnutie rozhodcovského súdu uvedené v návrhu na vykonanie exekúcie je vykonateľné, je exekučný súd oprávnený riešiť otázku, či rozhodcovské konanie prebehlo na základe uzavretej rozhodcovskej zmluvy. Pokiaľ v určitej veci nedošlo k uzavretiu (platnej) rozhodcovskej zmluvy, nemohol spor prejednať rozhodcovský súd a v takom prípade ani nemohol vydať rozhodcovský rozsudok (porovnaj tiež R 46/2012). Pokiaľ by exekučný súd akceptoval rozhodcovský rozsudok, pre vydanie ktorého nebola daná právomoc rozhodcovského súdu, akceptoval by vykonateľnosť rozhodnutia vydaného tým, kto na to nemal právomoc. Vo svojej podstate by išlo o akceptáciu „rozhodnutia" nevykonateľného, majúceho účinky paktu a nezakladajúceho prekážku rozhodnutej veci tak, ako sa mylne domnieval oprávnený.

13. Aj v preskúmvanej veci bol preto plne opodstatnený a zákonom podložený postup exekučného súdu, ktorý po podaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie skúmal, či bola (platne) uzavretá rozhodcovská zmluva. Uvedený postup exekučného súdu nebol posudzovaním vecnej správnosti rozsudku rozhodcovského súdu a nesmeroval k „zrušeniu" tohto rozhodnutia; exekučný súd si ani neosvojoval postavenie odvolacieho súdu. Exekučný súd iba skúmal, či oprávneným predložený rozhodcovský rozsudok je vykonateľný exekučný titul, medziiným či ho vydal rozhodcovský súd s právomocou prejednať daný spor. Pri riešení tejto otázky nebol exekučný súd viazaný tým, ako ju vyriešil rozhodcovský súd (R 46/2012). Možno preto uzavrieť, že aj v rámci daného exekučného konania bol prvoinštančný súd oprávnený skúmať rozhodnutie označené v exekučnom konaní ako exekučný titul z hľadiska, či nejde o rozhodnutie ničotné, ktoré nevyvoláva žiadne právne účinky (viď IV. ÚS 78/2011 a tiež uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. októbra 2012 sp. zn. 6 Cdo 105/2011). Uvedené oprávnenie, ako už bolo uvedené vyššie, vyplýva exekučnému súdu priamo z exekučného poriadku. Preto sa odvolací súd nestotožnil so závermi oprávneným citovaných rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými rozhodnutiami navyše odvolací súd nebol ani viazaný.

14. Oprávneným namietaná skutočnosť, že účastník rozhodcovského konania, ktorý v exekučnom konaní vystupuje v procesnom postavení povinného, v rozhodcovskom konaní nenamietal neexistenciu rozhodcovskej zmluvy a nevyužil možnosť domáhať sa zrušenia rozhodcovského rozsudku žalobou podanou na príslušnom súde, je irelevantná. Uvedený postup exekučného súdu nebol posudzovaním vecnej správnosti rozsudku rozhodcovského súdu, exekučný súd iba skúmal, či oprávneným predložený rozhodcovský rozsudok je vykonateľný exekučný titul, ako aj, či ho vydal rozhodcovský súd s

právomocou prejednať daný spor. Pri riešení tejto otázky nebol exekučný súd viazaný tým, ako ju vyriešil rozhodcovský súd.

15. Rozhodcovskú doložku v prejednávanej veci správne exekučný súd právne posúdil ako neprijateľnú, a s poukazom na ustanovenie § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka tým absolútne neplatnú (spotrebiteľa nezaväzujúcu) zmluvnú podmienku obsiahnutú v spotrebiteľskej zmluve, nakoľko spôsobuje značnú nerovnováhu medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, a to výrazne v neprospech spotrebiteľa. Odvolací súd nespochybňuje právne stanovisko oprávneného, že zákon nevylučuje, aby aj v spotrebiteľskej zmluve bola platne so spotrebiteľom dojednaná rozhodcovská doložka. Podstatnou z hľadiska vyslovenia absolútnej neplatnosti tohto dojednaní je skutočnosť, že táto podmienka nebola so spotrebiteľom vopred individuálne dojednaná a celkom zjavne nemal spotrebiteľ reálnu možnosť obsah predloženej formulárovej zmluvy ovplyvniť, resp. niektoré zo zmluvných dojednaní vylúčiť. Veriteľ podaním návrhu na začatie konania na rozhodcovský súd zahájil rozhodcovské konanie. Po tomto úkone už povinný nemal faktickú možnosť podať návrh na začatie konania pred všeobecným súdom (viď. § 19 ods. 2 ZRK), čím došlo k porušeniu Ústavou SR garantovaného práva každého na spravodlivý súdny proces pred nezávislým a nestranným súdom. Ak aj Zmluva poskytla spotrebiteľovi možnosť obrátiť sa na všeobecný súd, takáto možnosť bola len iluzórna, pretože trvala len za predpokladu, že spotrebiteľ by vystupoval v postavení navrhovateľa. Z rozhodovacej praxe exekučných súdov je pritom zrejmé, že v prípade spotrebiteľských úverov je to výlučne veriteľ, ktorý iniciuje rozhodcovské konanie voči dlžníkovi - spotrebiteľovi. V prípade, ak si veriteľ vynúti od spotrebiteľa prijatie rozhodcovskej doložky jej včlenením do formulárovej zmluvy alebo do všeobecných obchodných podmienok (ako tomu bolo aj v prejednanom prípade), nadobudne tak voči spotrebiteľovi neprimeranú výhodu v tom, že sám vopred určil, kto s konečnou platnosťou jeho spor so spotrebiteľom rozhodne (konkrétny rozhodcovský súd mimo miesta bydliska spotrebiteľa, v mieste sídla veriteľa, ktorý súd má navyše logický ekonomický záujem na tom, aby rozhodoval takým spôsobom, aby mu veriteľ predkladal na rozhodnutie čo najviac sporov). Odvolací súd v tejto súvislosti poznamenáva, že množstvo exekučných vecí s obdobným skutkovým základom, kde rozhodcovské rozsudky ako exekučné tituly vykazujú značnú dávku podobnosti, naznačuje istú väzbu medzi rozhodcovskou spoločnosťou a jednou zo zmluvných strán (oprávneným), čo už samo osebe vedie k pochybnostiam o dostatočnom individuálnom prístupe k ochrane práv spotrebiteľa zo strany rozhodcov. Nemožno navyše opomínať, že ak je rozhodcovská doložka súčasťou formulárových zmluvných podmienok, navyše uzatvorená nie v čase „zvýšenej bdelosti“ spotrebiteľa ale na začiatku zmluvného vzťahu, vzniká nezanedbateľné nebezpečenstvo, že spotrebiteľ nepoukáže na jej nekalosť, či už v dôsledku svojej nevedomosti, či nečinnosti. Pri ochrane spotrebiteľa preto v súvislosti s rozhodcovskou doložkou je nevyhnutné, aby spotrebiteľ mal možnosť požiadať všeobecný súd o ochranu, okrem, ak si rozhodcovský súd osobitne nevyjednal (výslovne si ho želal).

16. Na správnosti vyššie uvedeného záveru nič nemení ani poukaz odvolateľa na povinnosť vyplývajúcu z § 93b zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách v znení účinnom v čase uzatvorenia Zmluvy, ktorú si predložením návrhu na uzavretie rozhodcovskej doložky jeho právny predchodca mal len plniť. Zákonodarca v § 93b zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách v znení účinnom v čase uzatvorenia Zmluvy určil bankám povinnosť ponúknuť svojim klientom návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy o tom, že ich vzájomné spory budú rozhodnuté v rozhodcovskom konaní. Zároveň stanovil, že klient nie je povinný prijať takýto predložený návrh a v prípade, že návrh neprijme, prípadné spory sa riešia postupom podľa osobitných predpisov. Použitím logického výkladu tohto ustanovenia potom možno dôjsť k záveru, že banka má povinnosť ponúknuť klientovi návrh na uzavretie rozhodcovskej doložky a klient má právo uvedený návrh prijať alebo aj neprijať, pričom prípadné odmietnutie (neprijatie) návrhu na riešenie sporov v rozhodcovskom konaní nemá žiadny vplyv na vznik resp. existenciu záväzkovo-právneho vzťahu založenom Zmluvou. V prejednanom prípade však rozhodcovská doložka nemá povahu návrhu na uzavretie rozhodcovskej doložky, ktorú by mohol klient buď prijať alebo odmietnuť, pričom jeho rozhodnutie by nemalo vplyv na uzavretie alebo neuzavretie Zmluvy. Uvedené dojednanie je totiž súčasťou Všeobecných obchodných podmienok, ktoré sú súčasťou Zmluvy. Klient svojim podpisom na Zmluve vyjadruje súhlas tak so Zmluvou, ako aj so Všeobecnými obchodnými podmienkami, a tým aj s rozhodcovskou doložkou v nich obsiahnutých. Preto reálne nemá možnosť neprijať návrh na uzavretie rozhodcovskej doložky bez toho, aby tým nezmaril uzavretie Zmluvy. Z uvedených dôvodov dojednanie o rozhodcovskej doložke obsiahnuté vo Všeobecných obchodných podmienkach nemožno považovať za návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy tak ako to má na mysli § 93b zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách v znení účinnom v čase uzatvorenia Zmluvy, a teda nemožno súhlasiť s názorom oprávneného, že jeho právny predchodca si zakotvením rozhodcovskej doložky do Všeobecných obchodných podmienok plnil len povinnosť vyplývajúcu z § 93b zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách

v znení účinnom v čase uzatvorenia Zmluvy. Naopak možno konštatovať, že právny predchodca oprávneného si povinnosť vyplývajúcu z citovaného ustanovenia nesplnil.

17. Pokiaľ oprávnený namietal, že exekučný súd založil a svoje rozhodnutie odôvodnil normatívnou úpravou, ktorá v Slovenskej republike nemá povahu prameňa práva, keď aplikoval ustanovenie smernice Rady 93/13/EHS z 05. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ktorá nemá všeobecnú záväznosť, odvolací súd poukazuje na článok 6 ods. 1 Smernice, podľa ktorého členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok. Podľa článku 3 ods. 1 Smernice zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa. Citovaná Smernica bola prevzatá do nášho právneho poriadku zákonom č. 150/2004 Z. z., ktorým sa novelizoval Občiansky zákonník, pričom na základe zásady nepriameho účinku tak, ako to vyplýva z čl. 6 Smernice, je táto záväzná aj pre Slovenskú republiku, a treba ju používať ako interpretačné pravidlo k ustanoveniam vnútroštátneho poriadku, ktoré upravujú spotrebiteľské právne vzťahy. Správnosť uvedeného záveru je potvrdená aj rozsudkom Súdneho dvora (ES) vo veci C-334/92 zo dňa 16.12.1993 Teodoro Wagner Miret proti Fondo de Garantía Salarial body 20, 21, kde Súdny dvor EÚ judikoval, že keď sa vykladá a aplikuje vnútroštátne právo, každý vnútroštátny súd musí predpokladať, že štát mal v úmysle v plnom rozsahu splniť povinnosti vyplývajúce z príslušnej smernice. Ako uviedol Súdny dvor v rozsudku v prípade 106/89 Marleasing v La Comercial Internacional de Alimentación [1990] ECR I-4135, bod 8, pri použití vnútroštátneho práva, či dotknuté ustanovenia boli prijaté pred alebo po smernici, vnútroštátny súd je povolaný interpretovať ho v čo najväčšej možnej miere, vo svetle znenia a účelu smernice, aby dosiahol cieľ sledovaný smernicou v súlade s odsekom 3 článku 189 Zmluvy. Zásada výkladu v súlade so smernicami musí byť dodržiavaná najmä tam, kde vnútroštátny súd zvažuje, ako v prejednávanej veci, či skôr účinné ustanovenia vnútroštátneho práva spĺňajú požiadavky príslušnej smernice. Rovnako podľa rozsudkov Súdneho dvora (ES) vo veci 14/83 zo dňa 10.4.1984 Sabine von Colson a Elisabeth Kamann proti Land Nordrhein-Westfalen a vo veci 79/83 zo dňa 10.4.1984 Doroty Harz proti Deutsche Tradax GmbH platí, že povinnosť členských štátov vyplývajúca zo smernice dosiahnuť výsledok stanovený smernicou a ich povinnosť podľa článku 5 Zmluvy prijať všetky primerané opatrenia, všeobecné alebo konkrétne, s cieľom zabezpečiť splnenie tejto povinnosti, je záväzná pre všetky orgány členských štátov, v rámci ich jurisdikcie, vrátane súdov. Z toho vyplýva, že pri aplikácii vnútroštátneho práva a najmä ustanovení vnútroštátneho práva zavedených osobitne s cieľom implementovať smernicu (v prejednávaných veciach 76/207), je vnútroštátny súd povinný vykladať svoje vnútroštátne právo vo svetle znenia a účelu smernice s cieľom dosiahnuť výsledok podľa tretieho odseku článku 189. Akékoľvek, aj celkom správne legislatívne prevzatie smernice do vnútroštátneho práva, vždy poskytuje priestor pre interpretáciu, pretože právne predpisy sú zo svojej povahy abstraktné, a najmä úlohou súdov je ich výklad s ohľadom na konkrétny prípad. Aj keď implementačná legislatíva sama osebe môže byť v súlade so smernicou, vnútroštátny súd je vystavený v konkrétnom prípade riziku chybného výkladu, ak pri výklade vnútroštátneho práva nevezme do úvahy aj príslušnú smernicu. Teda ak do úvahy pripadá viacero alternatív výkladu vnútroštátneho práva, orgán aplikácie práva, ktorým je prípadne ustanovení o neprijateľných podmienkach súd, tento by mal vždy zvoliť ten výklad, ktorý požaduje smernica, resp. ktorý zo smernice vychádza. V uvedených súvislostiach hovoríme o určujúcom eurokonformnom výklade, pretože právnoaplikačný orgán volí ten výklad, ktorý je v súlade s príslušnou smernicou. Navyše po preskúmaní napadnutého uznesenia odvolací súd dodáva, že exekučný súd v rozhodnutí aplikoval v prvom rade vnútroštátnu právnu úpravu dotýkajúcu sa spotrebiteľského práva a ochrany práv spotrebiteľa a len podporne poukázal na znenie článkov Smernice, v nadväznosti na výklad danej Smernice obsiahnutý v ustálenej judikatúre Súdneho dvora EÚ.

18. Na záver je potrebné uviesť, že ak oprávnený osobitne namietal, že konanie pred okresným súdom nebolo vedené kontradiktórne, odvolací súd uvádza, že postup okresného súdu, ktorý vyhodnotil dojednanie o rozhodcovskej doložke ako neprijateľnú zmluvnú podmienku, neukrátil oprávneného o právo tvrdiť skutočnosti vo svoj prospech a navrhovať dôkazy na preukázanie týchto tvrdení. Z úradnej činnosti odvolacieho súdu je totiž zrejmé, že oprávnený vzhľadom na množstvo exekučných konaní, ktoré iniciuje na základe rozhodcovských rozsudkov (vydaných totožným rozhodcovským súdom na základe rozhodcovskej doložky obsiahnutej vo všeobecných obchodných podmienkach adhéznej spotrebiteľskej zmluvy) ako exekučných titulov je nepochybne dostatočne informovaný o názore okresného súdu i súdu odvolacieho ohľadom rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej zmluvnej podmienky v obdobných prípadoch. V tejto súvislosti odvolací súd len príkladmo poukazuje na uznesenia

Okresného súdu Veľký Krtíš, č. k. 9Er/128/2014-13 zo dňa 26. 2. 2014, č. k. 8Er/296/2015-13 zo dňa 26.5.2015, č. k. 3Er/277/2015-36 zo dňa 22.6.2015 ako aj na uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14CoE/46/2014, sp. zn. 15CoE/34/2014, sp. zn. 16CoE/25/2013, sp. zn. 16CoE/108/2013, sp. zn. 16CoE/209/2013, sp. zn. 17CoE/50/2014. Uvedený názor okresného súdu preto v žiadnom prípade nebol pre oprávneného prekvapujúci a preto mal možnosť sa k nemu vyjadriť (prípadne predložiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení), a to priamo v návrhu na vykonanie exekúcie (viď § 39 ods. 1 Exekučného poriadku) alebo kedykoľvek do rozhodnutia okresného súdu. Právo tvrdiť skutočnosti vo svoj prospech a navrhovať dôkazy na preukázanie týchto tvrdení pritom nemožno vykladať tak, že by bolo povinnosťou súdu upovedomiť účastníka zastúpeného advokátom na možnosť toto svoje právo využiť (pozri § 5 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb.; čl. 11 ods. 3 a § 160 ods. 3 CSP), ale zahŕňa len povinnosť súdu vytvoriť podmienky, aby tak účastník konania mohol bez zbytočných obmedzení urobiť a pokiaľ svoje právo využije, s účastníkom predloženými tvrdeniami, či dôkazmi sa procesným spôsobom vysporiadať. Nakoľko v prejednávanej veci založil okresný súd svoje rozhodnutie výlučne na listinných dôkazoch, ktoré mu predložil samotný oprávnený, stabilná rozhodovania činnosť okresného i odvolacieho súdu je navrhovateľovi dlhodobo známa a zo strany okresného súdu mu neboli kladené žiadne prekážky prezentovať svoje tvrdenia a dôkazy na ich preukázanie, možno záverovať, že zo strany okresného súdu nedošlo k takému postupu, ktorý by predstavoval zásah do práva oprávneného na súdnu ochranu.

19. Pokiaľ právomoc rozhodcovského súdu bola založená na absolútne neplatnom zmluvnom dojednaní, je nesporné, že rozhodcovský rozsudok ako celok bol vydaný v rozpore so zákonom a nemôže byť (a to ani sčasti) spôsobilým exekučným titulom, na základe ktorého by oprávnenému voči povinnému vznikol nárok, ktorého vymoženía by sa mohol v rámci exekúcie domáhať. Preto postupoval okresný súd správne pokiaľ žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol.

20. Odvolací súd z uvedených dôvodov uznesenie exekučného súdu podľa ustanovenia § 387 ods. 1, 2 CSP ako vecne správne potvrdil.

21. Rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon v § 420 - 423 CSP pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote 2 mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 CSP (§ 425 CSP) a prokurátor, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Povinnosť podľa ods. 1 § 429 CSP neplatí za podmienok ustanovených v ods. 2 § 429 CSP.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (§ 127 CSP) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).